

Τίτλοι σπουδών:

1995: Πτυχίο τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

1997: Μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στην Ιστορία της Νεώτερης Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

2003: Διδακτορικό δίπλωμα στην Ιστορία της Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, θέμα διατριβής: *Ο ζωγράφος Belisario Corenzio (1558-1646)*.

Υποτροφίες

1993-1994, 1997: Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών.

1997-1999, 2000-2002: Ίδρυμα Αισθητικής Παναγιώτη & Έφης Μιχελή (υποτροφία για έρευνα στο εξωτερικό: Ιταλία και Γερμανία).

1999-2000: υπότροφος ερευνητής στο Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας.

2003-2004: Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου (υποτροφία για έρευνα στο εξωτερικό: Ιταλία και Γερμανία).

Επαγγελματική στραδιοδρομία:

1993-1997: Μέλος της ομάδας έρευνας, τεκμηρίωσης και σύνταξης στο *Λεξικό ελλήνων καλλιτεχνών, 16^{ος}-20ός αι.*, εκδοτικός οίκος «Μέλισσα» (Αθήνα).

2005 – : Διδάσκων ιστορίας της τέχνης στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης· γνωστικό αντικείμενο: «Ιστορία της Τέχνης από την Αναγέννηση έως το Μπαρόκ»

2007 – : Συνεργαζόμενο μέλος ΔΕΠ στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ρέθυμνο.

2013 – : Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, θεματική ενότητα: «Η ιστορία των τεχνών στην Ευρώπη».

Μέλος σε επιστημονικές επιτροπές και εταιρείες:

- Ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Ιστορικών της Τέχνης.
- Μέλος της Διεθνούς Ένωσης Τεχνοκριτών (Association Internationale des Critiques d'Art), παράρτημα Ελλάδας.
- Μέλος της Società Napoletana di Storia Patria (Νάπολη).

Μέλος σε συντακτικές ομάδες επιστημονικών περιοδικών:

- Σύμβουλος έκδοσης του περιοδικού *Ιστορία της Τέχνης* (Αθήνα) (2013 –).
- Μέλος της εκδοτικής επιτροπής του περιοδικού AURA: *Athens University Review of Archaeology*, περιοδικό του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, Ε.Κ.Π.Α. (2018 -).
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του περιοδικού *Esperide. Rivista di Cultura artistica in Calabria* (2017 –).

Διακρίσεις:

- *Diploma di benemerenzza (medaglia d'oro)* από τη “Società Dante Aligheri”, για τη συμβολή στη μελέτη της ιταλικής τέχνης της Αναγέννησης και του Μπαρόκ (Ρώμη, 2014).
- *Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 2016* για την έκδοση: *Λεονάρντο ντα Βίντσι – Λεόν Μπαττίστα Αλμπέρτι – Αντρέα Πότσο, Διά τήν ζωγραφίαν. Οι πρώτες μεταφράσεις κειμένων τέχνης στα ελληνικά από τον Παναγιώτη Δοξαρά* (Αθήνα, 2016)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Διεύθυνση ερευνητικών προγραμμάτων:

1. «Έλληνες καλλιτέχνες στη Δύση (15^{ος}-19^{ος} αι.)», Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (2007-2011, 2017).
2. «Η κριτική υποδοχή του Caravaggio στον 20ό αιώνα». ΕΛΚΕ Πανεπιστημίου Κρήτης, Πρόγραμμα αρ. 3203 (2011).
3. «“Νεωτερισμός” και “ελληνικότητα” στα πεδία της τέχνης και της τεχνοκριτικής», 18^{ος} – 19^{ος} αιώνας, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (2013-2016). Στο πλαίσιο του έργου «ΕΛ.ΙΣΤΟ.ΚΑΙΝΟ» (Ελληνική Ιστορία Καινοτομίας), μέρος της δράσης «ΚΡΗΠΙΣ» του Ι.Τ.Ε.
4. «Ο ιταλικός ορίζοντας των ελλήνων καλλιτεχνών, 18^{ος} – 19^{ος} αι.» (2017-2021), στο πλαίσιο του έργου «ΜΕΤΟΠΟ (Μεσογειακά Τοπία του Πολιτισμού: πολιτισμικά τοπία του παρελθόντος στη διαχρονία της Μεσογείου» στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, η οποία έχει ενταχθεί στη Δράση «Στρατηγική Ανάπτυξης Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων».

Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα

European Research Council, Consolidator Grant 2018: RICONTRANS: *Visual Culture, Piety and Propaganda: Transfer and Reception of Russian Religious Art in the Balkans and the Eastern Mediterranean*, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ι.Τ.Ε.. Διεύθυνση: Yuliana Boycheva.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ:

A. Μονογραφίες:

1. *Belisario Corenzio. Η ζωή και το έργο του*, Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας – Ηράκλειο, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2011. <https://www.cup.gr/book/belisario-corenzio/>, <https://www.academia.edu/15186099>, www.academia.edu/97296626
2. *Λεονάρντο ντα Βίντσι / Λεόν Μπαττίστα Αλμπέρτι / Αντρέα Πότσο, Διά την ζωγραφίαν. Οι πρώτες μεταφράσεις κειμένων τέχνης στα ελληνικά από τον Παναγιώτη Δοξαρά, έκδοση-επιστημονική επιμέλεια-εισαγωγή, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης – Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, 2015.* <https://www.cup.gr/book/dia-tin-zografian/>
3. *Περί Ζωγραφίας, χειρόγραφο του 1781, Ρέθυμνο 2021.* <https://www.ims.forth.gr/uploads/docs/METOPO/WP6/%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%20%CE%96%CE%A9%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%A6%CE%99%CE%91%CE%A3-1.pdf>

B. Επιστημονική επιμέλεια συλλογικών τόμων:

1. (με τον Άρη Σαραφιανό) *Ερευνητικά ζητήματα στην ιστορία της τέχνης: Από τον ύστερο Μεσαίωνα έως την εποχή μας*, Αθήνα, Εταιρεία ελλήνων ιστορικών της τέχνης – Ασίνη, 2016.
2. (με τον Nicos Hadjinicolaou) *Perceptions of El Greco in 2014*, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη - Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών – Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, 2019. <https://www.academia.edu/41177037/>

Γ. Κείμενα σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους, πρακτικά συνεδρίων και καταλόγους εκθέσεων:

1. *Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών 16ος –20ός αι.*, εκδόσεις «Μέλισσα», τόμοι 1-4, Αθήνα 1997-2000, *passim* (58 λήμματα για Έλληνες καλλιτέχνες από τον 16^ο έως τον 20^ό αι.).
2. «Από τη Γαληνοτάτη στον Καθολικότατο: Οι φουρτούνες του Καπετάν-Πέτρου Λάντζα», *Θησαυρίσματα*, τόμ. 30, 2000, σελ. 277-299. <https://www.academia.edu/44478483/>
3. "Dopo la sua varia fortuna. Aggiunte e proposte sul primo periodo del pittore Belisario Corenzio", *Ricerche sul '600 napoletano*, Νάπολη – Μιλάνο, Electa, 2001, σελ. 36-51. (<https://www.academia.edu/15071221/>)
4. "Documenti inediti sulle arti a Napoli tra Cinque e Seicento", *Ricerche sul '600 napoletano*, Νάπολη – Μιλάνο, Electa, 2002 σελ. 32-43. (<https://www.academia.edu/15071411/>)
5. "Palma il Giovane e Giovanni Bilivert nella collezione dell'Istituto Ellenico di Venezia", *Θησαυρίσματα*, τόμ. 32, 2002, σελ. 153-165. (<https://www.academia.edu/20445293/>)
6. «Ο Σπυρίδων Λάμπρος ως ιστορικός της τέχνης», στο *Η Ιστορία της Τέχνης στην Ελλάδα*, επιμέλεια Ε. Δ. Ματθιόπουλος / Ν. Χατζηνικολάου, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, 2003, σελ. 117-159. (<https://www.academia.edu/36442535>)
7. "Documenti inediti sulle arti a Napoli tra Cinque e Seicento (seconda parte)", *Ricerche sul '600 napoletano*, Νάπολη – Μιλάνο, Electa, 2003 σελ. 135-146. <https://www.academia.edu/15081512>
8. «Γεώργιος Κλόντζας ή Natale Bonifacio; Σχετικά με την πατρότητα της εικονογράφησης του Marc. Gr. VII 22», *Θησαυρίσματα*, τόμ. 35, 2005, σελ. 213-242. (<https://www.academia.edu/15082318/>)
9. «Για το εργαστήριο του Γκρέκο στη Ρώμη / En torno al taller del Greco en Roma", στο *Ο Γκρέκο και το εργαστήριό του / El Greco y su taller*, κατάλογος έκθεσης (Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, 2007-2008), επιμέλεια Νίκος Χατζηνικολάου, Αθήνα 2007, σελ. 69-95 (ελληνικά-ισπανικά). (<https://www.academia.edu/15028222/>)
10. *Ο Γκρέκο και το εργαστήριό του / El Greco y su taller*, κατάλογος έκθεσης (Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, 2007-2008), επιμέλεια Νίκος Χατζηνικολάου, Αθήνα 2007 (συγγραφή λημμάτων για έξι έργα της έκθεσης). (<https://www.academia.edu/15028222/>)
11. "Considerazioni introduttive sui 'pittori pratici' della prima Controriforma", *Χρονικά Αισθητικής / Annales d'esthétique*, τόμ. 44, 2007-2008, σελ. 67-76. <https://www.academia.edu/14732926>
12. «"Trattato della pittura": ο άφαντος Λεονάρντο. Γύρω από την προϊστορία, την επώαση και την υποδοχή της πρώτης έκδοσης της *Πραγματείας περί Ζωγραφικής* του Leonardo da Vinci (1651)», *Προσεγγίσεις της καλλιτεχνικής δημιουργίας από την Αναγέννηση έως τις μέρες μας*, επιμέλεια Νίκος Δασκαλοθανάσης, Αθήνα, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών – εκδόσεις Νεφέλη, 2008, σελ. 297-319.
13. "Documenti inediti sulle arti a Napoli tra Cinque e Seicento (terza parte)", *Ricerche sul '600 napoletano*, Νάπολη – Μιλάνο, Electa, 2009, σελ. 79-86. (<https://www.academia.edu/15153366/>)
14. "Arte Veneta nelle Isole Ionie: documenti e congetture", στο *I Greci durante la Venetocrazia: uomini, spazio, idee (XIII-XVIII sec.)*, *Atti del convegno internazionale di studi, Venezia, 3-7 dicembre 2006*, Βενετία, Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini, 2009, σελ. 765-771. (<https://www.academia.edu/26208460>)
15. «Η κριτική υποδοχή της επανησιακής σχολής ζωγραφικής από την ιταλική ιστοριογραφία. Η περίπτωση του Sergio Bettini», στο *Η' Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο*, Κύθηρα 2009, τόμ. IV, Α', σελ. 298-313. (<https://www.academia.edu/14733249/>)
16. *The Origins of El Greco. Icon Painting in Venetian Crete*, κατάλογος έκθεσης (Νέα Υόρκη, Onassis Cultural Center, 2009-2010), επιμέλεια Anastasia Drandaki (συγγραφή λημμάτων

- για πέντε έργα της έκθεσης). <https://www.academia.edu/15283046>
17. «Ο “σπουδαίος Έλληνας” κι ο “γραικύλος”. Για την πρόσληψη του έργου του Belisario Corenzio», στο *Νέοι ερευνητές – ιστορικοί της τέχνης, πρακτικά ημερίδας*, Αθήνα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 2011, σελ. 185-204.
  18. «“Per ispasso e per piacere”: la Vita di Francesco di Giorgio dal Vasari», στο *Reconstructing Francesco di Giorgio Architect*, επιμέλεια Berthold Hub / Angeliki Pollali, Φρανκφούρτη, Peter Lang, 2011, σελ. 13-32. <https://www.academia.edu/15082835>
  19. «Studenti greci alle Accademie di Belle Arti d’Italia (XIX secolo)», στο *L’Adriatico: incontri e separazioni (XVIII- XIX secolo). Atti del Convegno Internazionale di Studi (Corfù, 29-30 aprile 2010)*, επιμέλεια Francesco Bruni / Chryssa Maltezu, Βενετία, Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti / Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini, 2011, σελ. 297-321. (www.academia.edu/15031371)
  20. «Ο καρδινάλιος Federico Borromeo και η “maniera greca”», στο *Γαληνοτάτη. Τιμή στη Χρύσα Μαλτέζου*, επιμέλεια Γ. Κ. Βαρζελιώτη / Κ. Γ. Τσιγκνάκης, Αθήνα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Τμήμα Θεατρικών Σπουδών – Μουσείο Μπενάκη, 2013, σελ. 277-290. (<https://www.academia.edu/15031194/>)
  21. «Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου στα έργα των ζωγράφων Αντώνιου Βασιλάκη (L’Aliense), Βελισσάριου Κορένσιου (Belisario Corenzio) και Δομήνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco)», στο *Η απήχηση της Ναυμαχίας της Ναυπάκτου στον ευρωπαϊκό κόσμο. Πρακτικά της επιστημονικής συνάντησης (Ναύπακτος, 13 Οκτωβρίου 2012)*, επιμέλεια Κώστας Γ. Τσιγκνάκης, Αθήνα, Ίδρυμα Δημητρίου και Αίγλης Μπότσαρη – Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών, 2013 σελ. 187-210. <https://www.academia.edu/14844583>
  22. “Επιστολές του Σπυρίδωνα Λάμπρου στον Adolfo Venturi”, *Ιστορία της τέχνης*, 1, χειμώνας 2013, σελ. 166-170.
  23. “Εκδόσεις της Πραγματείας Περί Ζωγραφικής του Leonardo da Vinci. Βιβλιογραφικός προσανατολισμός”, *Ιστορία της τέχνης*, 1, χειμώνας 2013, σελ. 175-178.
  24. “Πρόλογος στην ελληνική έκδοση”, στο Francis Haskell, *Η δύσκολη γέννηση του βιβλίου τέχνης*, μετάφραση-επιστημονική επιμέλεια Παναγιώτης Κ. Ιωάννου, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2013, σελ. 9-14. <https://www.cup.gr/book/i-diskoli-gennisi-tou-vivliou-technis/>
  25. «Ο μαικίνας Αλεσσάντρο Φαρνέζε και το ζήτημα της πατρωνίας του στον Γκρέκο / The Maecenas Alessandro Farnese and the Question of His Patronage of El Greco”, στο *Ο Δ. Θεοτοκόπουλος μεταξύ Βενετίας και Ρώμης / D. Theotocopoulos Between Venice and Rome*, επιμέλεια Νίκος Χατζηνικολάου, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, 2014, σελ. 83-135 (ελληνικά-αγγλικά). (<https://www.academia.edu/15282705/>)
  26. «“Con la solita curiosità di questi tali”. Artisti e copisti nei servizi segreti spagnoli tra Roma e Madrid», στο *I rapporti tra Roma e Madrid nei secoli XVI e XVII: arte diplomazia e politica. Convegno internazionale, Roma, Real Academia de España, 7-9 luglio 2011*, επιμέλεια Alessandra Anselmi, Ρώμη, Gangemi, 2014, σελ. 315-329. <https://www.academia.edu/15152805>
  27. «“Ελληνοϊταλική”, “βενετική”, “νεοελληνική”, “μεταβυζαντινή” ...: Ορισμοί – ερμηνείες για την εικαστική παραγωγή στα Επτάνησα (17ος-19ος αιώνας)», στο *Θ’ Πανιώνιο Συνέδριο (Παξοί, 26-30 Μαΐου 2010)*, Πρακτικά, επιμέλεια Αλίκη Δ. Νικηφόρου, Παξοί, Εταιρεία Παξινών Μελετών, 2014, τόμ. Β’, σελ. 175-192. <https://www.academia.edu/15031465>
  28. «Επιστολή του Ραφαήλ στον πάπα Λέοντα Ι’», εισαγωγή-μετάφραση-σημειώσεις, *Ιστορία της τέχνης*, 2, καλοκαίρι 2014, σελ. 128-142. (<https://www.academia.edu/33432728>)
  29. «Ο Λύσανδρος Καυταντζόγλου και η Ακαδημία του Αγίου Λουκά της Ρώμης», *Ιστορία της τέχνης*, 3, καλοκαίρι 2014, σελ. 122-134.
  30. «Los ‘estigmas’ del Greco en Roma. A propósito de una obra perdida del Greco», *Archivo Español de Arte*, LXXXVIII, 2015, τεύχος 352, σελ. 409-417. <https://www.academia.edu/20893528>

- <https://archivospañoldearte.revistas.csic.es/index.php/aea/issue/view/82>
31. «Disegno, immagine e astrazione nel Mediterraneo orientale nel dialogo tra le arti», στο *Dibujo y Ornamento. Trazas y dibujos de artes decorativas entre Portugal, España, Italia, Malta y Grecia*, επιμέλεια Sabina de Cavi, Κόρντοβα, Diputación Provincial de Córdoba – Ρώμη, De Luca, 2015, σελ. 491-500. (<https://www.academia.edu/15152269/>)
  32. «Οι *Vite* του Vasari: εκδόσεις, μεταφράσεις και μελέτες», *Ιστορία της τέχνης*, 4, καλοκαίρι 2015, σελ. 144-154.
  33. Η «Πραγματεία περί Ζωγραφικής» του Λεονάρντο ντα Βίντσι: από το χειρόγραφο στο έντυπο, έκδοση για την ομότιτλη έκθεση τεκμηρίων (Πειραιάς, Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, 10-26 Οκτωβρίου 2016), Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης – Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, 2016. (<https://www.academia.edu/30352444> , <http://legacy.cup.gr/Files/files/FYLLADIO-EKTHESIS.pdf>)
  34. «El Greco tra i “madonneri”: la critica, le ideologie, il mercato. Nuove luci sul recupero del *Trittico di Modena* (1937), *Studi di storia dell’arte*, XXVII, 2017, σελ. 151-174. (<https://www.academia.edu/35044961>)
  35. «Οι *Βίοι* του Giorgio Vasari. Τα Προοίμια στις τρεις εποχές (1550, 1568). Προοίμιο στην Πρώτη Εποχή», εισαγωγή-μετάφραση – σχόλια, *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 5, καλοκαίρι 2016, σελ. 141-161.
  36. «Οι *Βίοι* του Giorgio Vasari. Τα Προοίμια στις τρεις εποχές (1550, 1568). Προοίμια στη Δεύτερη και την Τρίτη Εποχή», εισαγωγή-μετάφραση – σχόλια, *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 6, καλοκαίρι 2017, σελ. 122-135.
  37. «Καλλιτεχνική Εταιρεία Ελλήνων στη Ρώμη (1865)», *Ιστορία της τέχνης*, 6, καλοκαίρι 2017, σελ. 144-149.
  38. «El Greco in Italia. Metamorfosi di un genio», *Ιστορία της τέχνης*, 6, καλοκαίρι 2017, σελ. 206-219.
  39. « ДОКУМЕНТИ, КОИТО СЕ ОТНАСЯТ ДО ДЕЙНОСТТА НА Д. ДОБРОВИЧ В ИТАЛИЯ / Documents Relating to the Life and Work of Dobrovich in Italy», στο *The Romance of the XIX Century: Dimitar Dobrovich (1816-1905). Life and Works*, επιμέλεια Angela Daneva, Σόφια, New Bulgarian University, 2017, σελ. 164-188 (βουλγαρικά-αγγλικά). <https://www.academia.edu/36398486>
  40. Giorgio Vasari, «Οι *Βίοι* του Giorgio Vasari. Εισαγωγή στις τρεις τέχνες του σχεδίου. Αρχιτεκτονική», εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια, *Ιστορία της τέχνης*, 7, καλοκαίρι 2018, σελ. 110-139.
  41. «Ανέκδοτη επιστολή του Jacopo Morelli στον Giuseppe Bossi: για το *Trattato* του Leonardo da Vinci (και για τον Παναγιώτη Δοξαρά)», στο *Ιστορία και θεωρία της τέχνης. Τιμητικός τόμος για τη Νίκη Λοιζίδη*, επιμ. Νίκος Δασκαλοθάνασης, Αθήνα, futura, 2019, σελ. 213-228.
  42. «The *Modena Triptych* and the Question of the “Madonneri”», στο *Perceptions of El Greco in 2014*, επιμέλεια Nicos Hadjinicolaou / Panayotis K. Ioannou, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη - Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών – Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, 2019, σελ. 131-156.
  43. Giorgio Vasari, «Οι *Βίοι* του Giorgio Vasari. Εισαγωγή στις τρεις τέχνες του σχεδίου. Γλυπτική», εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια, *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 8, καλοκαίρι 2019, σελ. 104-121.
  44. “Qualche documentazione su *La guarigione del cieco* di El Greco nella Pinacoteca Nazionale di Parma (1862)”, *Aurea Parma*, τόμ. CIII, τεύχος 2 (aprile-agosto 2019), σελ. 187-202. <https://www.academia.edu/42123968/>
  45. «Οι *Σκέψεις* του ζωγράφου Ευστάθιου Καρούσου προς τους ‘συμπολίτες του’: μια έκδοση του 1802», *Τα ιστορικά*, 70 (2019), σελ. 49-70.
  46. «“Περί ζωγραφίας”. Άγνωστο χειρόγραφο του 18^{ου} αιώνα» στο *Ιστορία της τέχνης: Ζητήματα ιστορίας, μεθοδολογίας, ιστοριογραφίας*, Πρακτικά Ε΄ Συνεδρίου ιστορίας της τέχνης, επιμέλεια Αρετή Αδαμοπούλου / Λία Γυιόκα / Κωνσταντίνος Ι. Στεφανής, Αθήνα,

- Εταιρεία Ελλήνων Ιστορικών Τέχνης – Gutenberg, 2019, σελ. 207-229.
47. «Ψηφίδες για τη ζωή και το έργο του ζωγράφου Νικόλαου Κουνελάκη (1827-1869)», *Μνήμων*, 37 (2019-2020), σελ. 45-70. <https://www.academia.edu/96679179/>
  48. Giorgio Vasari, «Οι Βίοι του Giorgio Vasari. Εισαγωγή στις τρεις τέχνες του σχεδίου. Γλυπτική», εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια, *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 9, καλοκαίρι 2020, σελ. 90-128.
  49. «Οι περί τέχνης αποφάσεις της Συνόδου του Τριδέντου (1564)», *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 9, καλοκαίρι 2020, σελ. 129-136.
  50. «Ο Paolo Veronese ενώπιον της Ιεράς Εξέτασης: τα Πρακτικά της δίκης του (1573)», *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 9, καλοκαίρι 2020, σελ. 137-146.
  51. «Τέχνη και πολιτική στο Ιόνιο (τέλη 18^{ου} αιώνα). Μαρτυρίες από κείμενα και έργα», *Πρακτικά ΙΑ΄ Πανιόνιου Συνεδρίου*, τόμ. VI: Ιστορία της τέχνης, επιμέλεια Δώρα Φ. Μαρκάτου, Αργοστόλι, Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών, 2020, σελ. 247-259. <https://panionio.wordpress.com>
  52. «Συζητήσεις και χρήσεις της βυζαντινής τέχνης στο περιβάλλον της Μαργαρίτας Αλβάνα – Μηνιάτη», *Εγκαρδίως. Αφιέρωμα στον Νίκο Ζία*, επιμέλεια Αναστασία Τούρτα / Τζένη Αλμπάνη, Θεσσαλονίκη, Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, 2021, σελ. 207-213. <https://www.academia.edu/49438395/>
  53. «Il concetto di transizione nello stile del Greco, durante il suo periodo italiano», στο *El Greco in terre d'Umbria. Per una nuova geografia dei soggiorni di Domínikos Theotokópoulos tra Creta e l'Italia, Atti del Convegno Internazionale*, επιμέλεια Mariella Lobefaro / Francesco Traversi, Μπεττόνα, Città di Bettona, 2021, σελ. 213-218. <https://www.academia.edu/74957007/>
  54. «Giorgio Vasari, Επιλογικά (1550, 1568)», *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 10, φθινόπωρο 2021, σελ. 104-110.
  55. «Η ιστορία των λογοκριτικών παρεμβάσεων επί της Δευτέρας Παρουσίας του Μιχαήλ Αγγέλου στην Cappella Sistina (1541-1566)», *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 10, φθινόπωρο 2021, σελ. 111-133.
  56. «Ανδρική κεφαλή», στο *Η γλυπτική στη βενετική Κρήτη (1211-1669)*, επιμέλεια Μαρία Βακονδίου / Όλγα Γκράτζιου, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2022, τόμ. 2: *Lapidarium*, αριθμ. 235, σελ. 454-456.
  57. «Belisario Corenzio e la pittura fiamminga», στο *Fiamminghi al Sud. Oltre Napoli, convegno internazionale di studi*, επιμέλεια Giovanna Capitelli / Tania De Nile / Arnold Witte (= *Papers of the Royal Netherlands Institute in Rome*, τόμ. 73, 2022), σελ. 225-234.
  58. «“Multa Paucis”: η αμμηχανία του Giorgio Vasari μπροστά στον Leonardo da Vinci», *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 11, 2022, σελ. 116-127
  59. «Giorgio Vasari, Ο Βίος του Λεονάρντο ντα Βίντσι, ζωγράφου και γλύπτη Φλωρεντινού (1550, 1568)», μετάφραση-σχόλια, *Ιστορία της τέχνης*, τεύχος 11, 2022, σελ. 128-151.
  60. «Μία “χείρ (Δομηνίκου)”», δύο Προσκυνήσεις; Πάλι για τον Γκρέκο μεταξύ Κρήτης και Ιταλίας», *Dona grata. Μελέτες προς τιμήν της Όλγας Γκράτζιου*, επιμ. Τόνια Κιουσοπούλου – Βίκυ Φωσκόλου, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2023, σελ. 131-162 <https://www.academia.edu/95897584/>
  61. «Καλλιτέχνες από τη Νοτιοδυτική Πελοπόννησο στην ιταλική χερσόνησο», *Φράγκοι και Βενετοί στη Μεσσηνία. Διερευνώντας το δυτικό παρελθόν της Πελοποννήσου, Καλαμάτα, 7-9 Ιουνίου 2019, 2022* (υπό εκτύπωση).
  62. «Βυζαντινοί λόγιοι και η σύγχρονή του ιταλική τέχνη», *Πρακτικά ΣΤ΄ Συνεδρίου Ιστορίας της Τέχνης* (υπό έκδοση).
  63. «The “Scuola Veneto-Cretese”: Remarks on Italian Historiography for Cretan Icons», *Painting and Society in Venetian Crete: Evidence from Portable Icons*, επιμέλεια Maria Constantoudaki-Kitromilides, Αθήνα (υπό έκδοση).
  64. «Οι πραγματείες περί τέχνης κατά τον 18^ο αιώνα και ο λόγος περί “νατουράλε”», στο *Δυτικές κυριαρχίες στον ελληνικό χώρο (13ος - 18ος αι.). Ζητήματα των πηγών*, επιμέλεια

- Κώστας Λαμπρινός, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών (υπό έκδοση)
65. «Για τον ιταλικό προσανατολισμό των Ελλήνων καλλιτεχνών», στο *Τιμητικός τόμος*, σελ. 109-134 (υπό εκτύπωση).

Δ. Βιβλιοκρισίες:

1. «Φανερωμένης της Ζακύνθου προφήτες και ζωγράφοι», *Μνήμων*, 21 (2000), σελ. 271-274.
2. «Omo senza lettere», *Τα Ιστορικά*, τεύχος, 50 (2009), σελ. 246-250.
3. «Οι γυναίκες του Γκρέκο;», *Τα Ιστορικά*, τεύχος, 51 (2009), σελ. 513-516.
4. «Εικόνες της Ελλάδας: από τη Φλωρεντία των Μεδίκων στον νεοκλασικισμό και τον ρομαντισμό» *Τα ιστορικά*, τεύχος 70 (2019), σελ. 265-269. <https://www.academia.edu/43312656/>

Ε. Μεταφράσεις

1. Francis Haskell, *Η δύσκολη γέννηση του βιβλίου τέχνης*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2013 (μετάφραση του βιβλίου του Francis Haskell, *The Painful Birth of the Art Book*, Λονδίνο, Thames & Hudson, 1987). Με εισαγωγή στην ελληνική έκδοση. <https://www.academia.edu/37706207/>
2. Antonio Pinelli, *Bella Maniera. Μελέτες για τον Μανιερισμό του 16ου αιώνα*, Αθήνα, Νεφέλη (μετάφραση του βιβλίου του Antonio Pinelli, *La Bella Maniera. Artisti del Cinquecento tra regola e licenza*, Τορίνο, Einaudi, 1993 (νεώτερη έκδοση 2006)] (υπό εκτύπωση). Με εισαγωγή στην ελληνική έκδοση: «Δρόμοι για την Bella Maniera».
3. Carlo Ginzburg, *Έρευνες για τον Πιέρο ντέλλα Φραντσέσκα* (μετάφραση του βιβλίου *Indagini su Piero. Il Battesimo, il ciclo di Arezzo, la Flagellazione di Urbino*, δεύτερη έκδοση: Τορίνο, Einaudi, 1994). Με εισαγωγή στην ελληνική έκδοση: «Ο Πιέρο, ο Carlo Ginzburg και η συνάντηση της ιστορίας με την ιστορία της τέχνης». (υπό δημοσίευση).
4. Roberto Longhi, *Καραβάτζο*, (μετάφραση του βιβλίου *Caravaggio*, Ρώμη, Editori Riuniti, 1968, με εισαγωγή στην ελληνική έκδοση). (υπό δημοσίευση).